

Конкурс:
„Български светци и празници”

В основата на българските народни празници и обичаи е народният светоглед- знания и представи за света, както и взаимовръзките в природата и обществото.

За да удовлетвори потребностите си, свързани с добра реколта, здраве на домашните животни, здраве и благополучие в семейството, човекът въздейства върху природата.

Св. Василий е роден в град Кесария около 350 г. от н. е. в знатно християнско семейство. Обучава се в Атина. Създава малко монашеско общежитие близо до град Неокесария.

Самото сурвакане е продължение на коледарските благословии. Сурвакарите носят дряновици, украсени с пуканки, сушени плодове и вълна.

Вечертта срещу Сърваки стопанката приготвя баница с късмети. Празничната трапеза е богата и блажна.

Богоявление и Йордановден.

6 януари.

На 6 януари българите отбелязват големия християнски празник Богоявление.

На тази дата Иисус Христос бил покръстен от Йоан Кръстител в река Йордан. В деня на празника свещеникът благославя и хвърля кръст във вода. Според традицията след кръста се спускат само момци и се счита, че младежът, който го извади, ще бъде здрав и щастлив през цялата година.

Св. Йоан Кръстител- Ивановден.

7 януари.

Св. Йоан Кръстител се нарича още Предтеча, защото предрича идването на Христос на земята. Св. Йоан е проповядвал, че е изпратен от Бога и увещавал хората да се покаят. Като символ на пречистване Йоан кръщавал покаяните се с вода.

Едва 34- годишен Йоан Кръстител е заловен и обезглавен по нареждане на цар Ирод Антипа.

Св. Светецът се почита като покровител на кумството и побратимството.

Св. Антоний- Антоновден

17 януари

Роден е през средата на 3-ти век в малко село в Среден Египет. Осемнайсетгодишен, решава да се посвети изцяло на Бога. Защишава потиснатите и онеправданите и изобличава несправедливите.

Антоновден е празник на ковачите и железарите. Празнува се в чест на чумата. Жените изпичат и раздават за здраве медени питки. Стопаните залостват здраво вратите, за да не влязат болестите.

Св. Атанасий- Атанасовден

18 януари

Св. Атанасий е духовен наследник и продължител на делото на св. Антоний.

Роден е през 295 г. в бедно християнско семейство. От малък се увличал от християнските идеи. Назначен е за архиепископ на град Александрия. Негови противници плетат интриги срещу него. На няколко пъти е изпращан на заточение.

В народните вярвания св. Атанасий е властелин на снеговете и ледовете. На този ден се заколва черно пиле или кокошка, приготвя се с ориз и се раздава на съседни и близки против болести.

Св. Теодор Тирон- Тодоровден

Чества се съботния ден от първата седмица на Великия пост.

Паметта на Теодор Тирон се почита от векове. Той се явил на Архиепископ Евдоксий и му казал да предупреди християните да не вземат храна от пазара през Великия пост, защото е напръскана с кръв от принесени на идолите жертви.

Най- интересният момент от Тодоровден е кушията. Жените замесват обредни хлябове, като дават от тях и на конете. На празника се изпълняват и обреди, свързани с младите невесты. Рано сутринта майките изкъпват децата си, за да не се разболяват.

Св. Лазар- Лазаровден

8 дни преди Великден

На този ден се „лазарува”. Обичаят символизира порастването на момичетата и превръщането им в жени.

Според евангелието Лазар се разболява и умира. Христос „вдига” покойника в четвъртия ден след неговото погребение.

Извършено пред очите на народа, чудото станало причина мнозина да повярват в Христа, но и непосредствен повод за смъртната присъда на Христос.

На този ден групи от 5-6 момичета на възраст от 10 до 16 години, облечени празнично и закичени с венци и китки, обикалят домовете в селото. Пеят обредни песни, а домакините ги даряват с яйца, пари и дребни подаръци. Вярва се, че в къщата, в която са влезли лазарки, ще бъде честита през цялата година.

Св. Георги Победоносец- Гергьовден

6 май

Св. Георги Побеносец е живял в Малоазийската провинция Кападония по времето на римския император Диоклетиан (284-305 г.). На 20- годишна възраст получава чин на военен трибун. Страстен привърженик и защитник на Христовата вяра, Георги е хвърлен в тъмница, изтезаван е жестоко и е обезглавен през 288 година.

Избран е за светец и покровител на войната и войската.

В памет на св. Георги Гергьовден се почита от народа и като празник на земята, на земеделието и животновъдство. Коли се агне и цялото семейство се събира на празнична трапеза.

Св. Константин и Елена

21 май

Св. Константин бил император на византия през 4- ти век. Той е владетелят, който въвежда християнската религия като официална. Елена е негова майка- известна е с това, че благодарение на нея са построени много манастири и църкви.

Това е денят на игрите върху огън- нестинарството. В жаравата влизат боси нестинарите, най- често жени, като начело носят иконите на св. Константин и Елена. Трансът и ритуалният им танц траят няколко минути.

След нестинарските танци всички се събират на празнична трапеза.

Св. св. Кирил и Методий

24 май

Св. св. Кирил и Методий са двама братя византийци, родени в Солун през 9- ти век, които развиват мисионерска дейност като проповедници на християнството сред различни народи. Наречени са апостоли на славяните. На тях се дължи създаването

на азбуката глаголица- първата азбука. Азбуката кирилица, създадена на основата на тази глаголица, се използва и до днес в различни славянски езици.

На 24 май се чества денят на българската просвета и култура. Спасявайки делото на св. св. Кирил и Методий, България е заслужила признателността и уважението не само на славянските народи, но и на света.

Св. Петър и Павел

29 юни

Празникът на двамата светци се чества в един и същи ден.

Според евангелския разказ Христос повикал двамата братя да тръгнат след него и те го следвали до деня на неговото Възнесение.

Разпространявали християнството. Преданието уверява, че и двамата са загинали мъченически заради вярата си.

Според народната традиция на Петровден не се извършва важна земеделска работа. Жените месят обреден хляб и берат ябълки „петровки”, след което ги отнасят в църквата. След като свещеникът ги освети, домакините ги раздават на съседите си за здраве.

Св. Седмочисленици

27 юли

Св. Седмочисленици е събирателно название за светците, създатели и разпространители на глаголицата и кирилицата. Те са Кирил, Методий и техните ученици Климент, Наум, Горазд, Сава и Ангеларий.

През 886 година българският владетел Борис 1 посрещнал книжовниците и дал насърчение и държавна подкрепа на тяхното свещено дело. Така се създали две просветни средища в Плиска и Охрид и в кратко време гръцкият език в богослужението и администрацията бил заменен с български език. Българската православна църква определила 27 юли за Ден на Светите Седмочисленици.

Св. Иван Рилски

19 октомври

Св. Иван Рилски е български духовник, най- великият български светец и отшелник, основател на най- големия манастир в България- Рилския.

Роден е в село Скрино край Кюстендил, вероятно през 876 г. и умира на 18 август 946 г. Живее по времето на княз Борис 1, цар Симеон Велики и цар Петър 1.

Придобива богословско образование, извършва множество чудеса, изцелява от тежки болести.

Преди смъртта си се оттегля в пълно уединение.

Днес името на св. Иван Рилски носят много учебни заведения в България.

Денят на св. Иван Рилски- 19 октомври става и ден на българския лекар.

Св. Димитър- Димитровден

26 октомври

Св. Димитър е роден в Солун през 3- ти век. Покръстеният като дете Димитър насърчавал разпространението на Христовата вяра.

Бил убит на 26 октомври 306 г. Чудотворната сила на свети Димитър е причина той да бъде почитан като покровител на град Солун.

Според легендата св. Димитър е покровител на зимата и студа. На Димитровден се прибират ралата на сухо, редят се дървата за зимата, прибират се овцете от овчаря. Започват годежите и сватбите. На трапезата се приготвя курбан от овнешко и пилешка яхния.

Св. Николай Чудотворец- Никулден

6 декември

Св. Николай е покровител на моряците и рибарите, морските специалисти, банките и банкерите.

Николай Мирликийски е роден през 3- ти век в Мала Азия. Избран за архиепископ на град Мир.

Според народните вярвания светецът пречинява бурите и ураганите в морето и затова на 6 декември всички гемии спират да се движат. Подрежда се празнична трапеза, на която се поднася рибник за здраве и благополучие на къщата.

На св. Николай Бог е отредил силата да усмирява бурите и морските стихии и да спасява изпадналите в беда сиромаси.

Св. Стефан- Стефановден

27 декември

На 27 декември православната църква почита паметта на св. Стефан- първият християнски мъченик и първи служител (архидякон) в Ерусалимската община- църква.

Разярена тъпла го пребила до смърт.

Празникът е известен с обичая „ладуване”, което означава колективно гадаене за женитба.

По традиция младото семейство отива на гости на кумовете си или родителите си. Традиционно се приготвя свинско с кисело зеле или баница с месо.

Пламена Светославова Петрова
7. клас, БСОУ „Д-р Петър Берон”
Град Прага